

ШУМАДИЈКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЪ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV.

Овај листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му е за три мѣсеца 4 цванцива.

№ 8.

РЕДКО ПОЯВЛЕНІЕ,

кое е еданъ пустиньикъ у послѣднимъ данима свога живота видіо.

(край.)

Тіхѣлмева: Они есу задовольни; али нѣово задовольство, као што я съ окомъ на челу видимъ, произлази отуда, што они нѣову бѣду непознаю. Они су найдостойни у роду човечіемъ, а по већој части съ нѣима се поступа као съ робовима, или животиньомъ коя велике терете вуче. Они се уподобляваю суиѣру, кои у отвореномъ полю лежи, и кога издашна природа росомъ напуни, а ленивцы га исcede: или налице поморанци коя се изцеѣуе дотле, докле у нѣой сока има, а кадъ таковогъ нестане онда се бацы. Богаташи сматраю ове люде, за еданъ изворъ, кой неможе пресанути; но они се яко варяю; и ови извори пресину, а као што съ оба моя стражня ока видимъ, ово е пресушенѣ нужно слѣдство неаситимости нѣови господара. Станѣ землѣдѣлаца понижава се до робства: свуда у природи човека лежи, да се свакин онога стая плаши, кое е отегоћаваюћи тереть. Свакин бега одъ польскогъ живота, и трчи у варошь, да бы тамо болѣ дане проживіо. Тако се одъ дана на данъ умалява землѣдѣліе и тамо тражећи рану, превазилази число они кои насъ ранили мораю. Веруй ми пустиньиче, да тигерь меѣу тигрима, и курякъ меѣу куряцѣма, веѣу важность има него человекъ меѣу людина. Онѣ, найблагородниѣ створенѣ меѣу створеняма, створенѣ по подобію божіемъ, онѣ кои величественно своимъ челомъ увисъ къ небу гледа, и кои се разумомъ одъ хиляде хиляда животина, коя просторъ света оживляваю, разликуе, онѣ го сподарѣ створеня, и владоцѣ животина, — онѣ, за кога прекрасне ливаде цвѣтаю; за кога се ружа у цбуну превія, кога любичница у долини услаѣва, и за кога высокин кедарѣ на ливану стои; коме шева у раномъ ютру свою песму пева, кога славу у вече съ своимъ хармоническимъ гласомъ успавлюе; — онѣ, коме се лавъ покорава, кога слонѣ на своимъ леѣима носи, и предъ нимъ горда камила своя колена савія; онѣ, когъ е природа съ толякимъ ползама наоружала; онѣ, кога е грлу она хармонію дала, чувство срцу а способность рукама; онѣ, кога елементи слушаю, кои е бурнимъ таласима границу поставіо; кои е воздухъ ограничіо, и самогъ сунца теченѣ опредѣліо; онѣ, кога беснеѣе море съ почитаніемъ на своимъ пенушавымъ леѣима носи; кои се у облаке попео, громовима подражава, и опустошаваюћу ватру у машине позатвараю; —

онѣ, дете божества — разумомъ ангелу подобанѣ, человекъ, нема цену и важность меѣу людина. Дакле у чіимъ ѣе очима человекъ важность имати, ако не у очима люди? Ко уме о нѣговимъ свойствама судити, ако онѣ самѣ о нѣима несуди? Ко ѣе нѣгову важность преценити, ако е онѣ самѣ непрецени? Онѣ, коме е божество разумъ и душу дало! — Зарѣ да га лаѣ хвали, или да му се пантерѣ диви? Зарѣ орао нѣгову величину да проповѣда; и изворѣ, кои преко високогъ камня на землю пада, да нѣгову важность прожубори? Человекъ, само у очима некогъ малогъ броя людѣ, има неку важность; а уобште никакве важности меѣу людина нема. Тигра веѣма тигрови уважаваю, куряка више куряцѣ почитую, него што е человекъ одъ люди почитованѣ и уважаванѣ. Ово е жалостно али истинито искусство. Ули то судба люди была у време варварства, или е за цело у време нашегъ просвештенія? — Заиста и есть. Докле годъ человекъ само свой разумъ изображава, неѣе имати човечество никаквогъ уваженя; да бы важность свою осетило, мора се срце изобразити, и ово се у нашемъ столѣтію найманѣ догаѣ. Кудгодъ погледамъ наилазимъ на изобретенія душе люди хоѣе све више и више да се пеню; хоѣе боговима да се уподобе, а люди неѣе да буду, и опеть е човечество кругъ, кои намъ е божество одредило, и у комъ треба да насъ разумъ ограничава. Учи се человекъ быти! то прву нашу мудрость нека сачинява; учи се важность твоѣ браѣе ценити! то су границе кое су ти овде опредѣлене — Учи се человекъ быти! — какавѣ е то страовитый гласъ коимъ насъ разумъ довикуе! учи се человекъ быти! мы дакле све знамо, само шта смо ми, незнамо. Мы о свему радимо, само се тымъ незанимамо како ѣемо среѣни быти. Познаете ли вы ващу несреѣу? люди! не, вы е непознаете: къ землѣ савіени, пузите вы као црви у прапшнн, премда е ваше опредѣленіе у краснимъ поляма живити. Уапшени у зидинама живите а створени сте да животь и среѣу уживате. Носите окове, премда сте за слободу створени; дижете суевѣрїю олтарѣ, и гнявите се сами на жертву безчувствены кипова, кое нѣе природа него сте ии ви сами себи изрезали. Погледайте еданпутъ око себе, и сматрайте, шта е предрасуѣенѣ лажне чести, неправилно понятіе о величини; шта е суевѣрїе, борба закона и гомила невалялы страсти, одъ васъ начинила. —

Вѣчита завѣса нека покріе дѣла, одъ кои се човечество ужасава. Я неѣу ужасна дѣла, коя намъ исторія прошлы столѣтія подае, да напомнимъ; него ѣу да те од-

ведемъ у колебу бѣде и невоиѣ, и сузе на образима не-
срѣшника да ти покажемъ, у коима се јоштъ свакиј данъ
сунце огледа. — —

Погледай тамо ниску колебицу, погледай главу ед-
ногъ одъ найпоштеніи стараца — главу човека, кога су
косе, при најтврѣмъ раду оседиле. Онъ е задовољно у
кругу нѣгове фамилије живіо, имао е мало потреба, задо-
вољавао се съ црнимъ хлѣбомъ, а жеђъ е гасіо чистомъ
водомъ. Нѣгова е постеля была тврда, као и посломъ о-
тврднута нѣгово тѣло; рано е у јутру устајо, а у вече е
доцканъ легао. Онъ е почитовао власть, быо е вѣранъ
свомъ отечеству, любіо е своју добру жену и свога по-
штенога сусѣда, и рађао е добру и ваљану дѣцу. Шта
мыслишь, каква е награда овогъ препоштеногъ човека?
— Ништа му ніе остало осимъ унутрашнѣ свѣдомости
собствене добродѣтели. Злостављенъ одъ богаташа, стои
онъ ту садъ, онъ га сматра као животињу, која тереть
носи, преко чин се леђа уображеной своіой величини уз-
вишуе. Све што јоштъ неку важность у очима тога че-
ститога човека има, одузимаю му отимајући нокти ячега.
Онъ му троши рану, колѣ му ягнѣ, и убія му нѣгово де-
те — — али не као што адуцы убіяю, него подъ изго-
воромъ правде: — и, кадъ му е све одузео, кадъ се зной-
ни хиляде у едной части потроши; кадъ се сузе сиротин-
скє у препунѣнимъ чашама попию; и кадъ се яукъ о-
срамоѣены и обезчешѣены, гласомъ лармајуће музике над-
виче — онда нека свученый просякъ у нѣговой опалой
сламной колеби къ небу вапіе: Боже благослови гордогъ
богаташа! — Света природо! окрени твое законе, пога-
зи чесногъ црва, а одржи насѣкомо едовито, кога убіяю-
ћій жалаць човечество вређа; уништи срца, ербо она
чувствую, а одржи трбуе ерѣ они непрестано ждєру и
троше! — — “ Тако е говоріо Тіхіамєвта и облацы се
по небу навуку; громови су рикали, а поврхность е зе-
мль дрктала, ерѣ се ужасавала одъ появляня увреѣеногъ
човечества. Гробови се мртваца отворе, и изъ гробова
мермеромъ украшєны, блювала е земля гадове, коима е
свєть споменике подигао.

„Нема величине“, рекне Тіхіамєвта „безъ добродѣте-
ли; истину познати а добро чинити, то се назива вели-
чиномъ. Шта е ваша величина? о люди! играчка, ништа.
Усталцу страсти вуку васъ ваше дадилѣ, а ове су само-
любіе и себичность. Врло мала часть люди едѣ да мо-
же усправо ићи, нечудите се дакле ако веђа часть, као
и животиня на све четирь пузи. Ваше е око слабо и за-
то неможете погледъ истине да снесите. Засѣнявяюће
ништа мамі великаше къ златнимъ играчкама, и они
одъ артіе зидаю за будућность планове, кое често и сла-
би летни ветрићъ обара. Прегледай свєть пустинь-
че! и сматрай га као едну массу, коя непрестано ври. Та-
мо се изъ блата подижє едно краљвство, одржи се као
бешика у воздуху неколико тренућа, и опетъ га у оногъ
врєню нестане; тамо опетъ растеђа сила квасца избацує
царства у висину, па ии опетъ нестане, као што е Грчкє
и Рима нестаяло было. Зајста е овај людскій животь
прекрасна игра сеньки! погледай како сила уображена
твога, све увеличава, и на затєгнуту простирку твои о-
сеђаня баца. Овде се укаже какавъ владатель съ нѣго-
вомъ войскомъ, деца дркѣу, преварєни трче за нима, об-
манѣни држе за волшебство, а мудраць сматра за то, што

єсть — за мимопролазећу сенку. Угаси варљиво канди-
ло, па ѣе све волшебне палате изчєзнути.

О пустиньче! за вашъ свєть нису очи, кое крозь
покривало будућности виде, я видимъ за човечество вр-
ло жалостне данє — и зајста мораю они доћи. Сређа
за онога кои се нађе у пустиньчкомъ животу, но онај
ѣе јоштъ сређни быти, кой е научіо у пространимъ ва-
рошима пустинькѣ, а међу будалама мудраць быти. — “

Пустинькѣ се пробуди; и певанъ птица дигне га къ
јутрєной молитви, а Тіхіамєвту само е у сну видіо.

превєо І. М. Д. Ч.

П И С М О.

(Коилъ Павле III. римскій папа одвѣраѣ Карла V. да
неидє на удвой Францу I. краљу францускомъ.)

Великоможный царє! прєлюбєзный сине!

Одавно глєдимъ са сузнымъ очима крѣвѣый бой ме-
ђу духовномъ моіомъ децомъ. Жєліо самъ, да бы свємо-
гућа рука посѣђана и раздвоєна срца ублажила, и те-
снимъ саюзомъ саюзила. Све самъ се долєе болѣмъ на-
дао докъ садъ ми ненадєе вѣсти нестигоше, да ѣе не-
обичный бой између цара и краля све доякошнѣ распре-
прекнєнути.

Вєликодушіє любєзне мое дєцє допадаю ми се съ
почєтка, коимъ чиняше се, да ѣе се млого невинна крѣвь
заштєдити; али удвой међу владательима, далеко е опас-
нїя стѣварь, него бой двапутъ одъ овогъ ужаснїи.
Кадъ бы оно проста крѣвь была, коя крозь краљѣвскє жи-
лє течє, быо бы умишляй овај истина опасанъ, аль не
тако чудновать: али гдє смртный удараць главе, благо-
получіє цѣлогъ народа обара, ту се ніє са животомъ ша-
лєтити. Царска крѣвь неприкладєи само цару, него
цѣлой држави, отечеству. Богъ и природа учинили су є!
благороднїомъ и свєту представили, да благороднїє и вє-
ѣе стѣвари у свєту производити можє. Кои е дакле про-
ліє, тай ѣе Богу и природи одговарати.

Најпослє, кадъ бы слєпый случай гвождя или оло-
ва бой рѣшио, какѣу бы славу побѣдитель надъ смрћу
крєнисанє главе задобіо? Какавъ ѣе плодь овогъ удвой
быти? Ево какавъ: свимъ поданицима усадиѣ маць о-
свєте у руке да немилїце крѣвь проливаю, ерѣ ий примѣрѣ
краљѣв на ово поджиже. Сачувай боже одъ тогъ зла;
кадъ бы Карль мой любєзный синъ и одбранитель пао,
одма бы Турци Бєчъ оплавили; глава бы немачкогъ цар-
ства клєнула; звѣровидный бы Мусєлманъ срцє цѣлє др-
жавє, као ракъ тѣло оглодао; и вѣрни и невѣрни мача
бы се латили; Европа бы позориште ужаса и сажалєня
постала, црква бы уздисала за изгубљнымъ одбранитє-
лѣмъ своимъ; епархіє бы се одметулє, безъ надежде да
се ягда повратє.

Видишь мой сине; какво бы се зло са губиткомъ са-
мо едного живота породило. Устєгни дакле твою ярєсть.
Я ѣу съ моимъ, небєсномъ отцу молити се, да бы онъ во-
юющимъ силама слогу у срцє уліо; не бы а Француска
и Немачка у тєсно прїятєлство ступилє; небы а духъ
хранитєльный цркѣ, крѣвь дєцє своє поштєдіо; не бы а о-

оружіе на неприятели христiянства окренули. Кады бы богъ, оваквыи миръ дао, остао бы у найвећемъ почитанію према великоможномъ царю, и прелюбезномъ сину, найискреннiй отаць
Павле III.

Е Р А К Ъ И П Е Т А К Ъ.

Еракъ. Чуешъ ено добошь луна, нешто се продае, айдемо што годъ да купимо.

Петакъ. Айдемо, я ћу само да правимъ калабалукъ.

Добошаръ (виче.) „Една личина, 2 гроша. Дали ко више?“

Еракъ. И 10 пара іюште.

Добошаръ. Една личина, 2 гроша и 10 пара, првыи и другій путь. — 2 гроша и 10 пара, дали ко више, и нико више. — и трећій путь!

Членъ полиціе. На коме остаде личина?

Еракъ. На мени господине.

Добошаръ. (виче.) Едно седло, 2 дуката, првыи путь
Еданъ трговаць. И іюште еданъ талирь.

Добошаръ. (виче.) Едно седло, два дуката и еданъ талирь, дали ко више? првыи и другій путь.

Еданъ мѣанцил. И еданъ цванцикъ іюште.

Добошаръ. Едно седло два дуката, еданъ талирь, и еданъ цванцикъ. Дали ко више — хайде люди оде сѣдло бадава.

Абаил. И іюшь еданъ грошь.

Добошаръ. (виче.) Едно седло, 2 дуката, еданъ талирь, еданъ цванцикъ и еданъ грошь.

Еракъ. Лепо седло — реци и ты што годъ Петаче; я ћу да дамъ іюште пола цванцике — (виче) и іюште пола цванцика.

Добошаръ. Едно седло, 2 дуката, еданъ талирь, еданъ цванцикъ, еданъ грошь и по цванцика, дали ко више, првыи и другій путь — и нико више и — и — и —

Петакъ. И петъ пара іюште.

Добошаръ. Едно седло, 2 дуката, еданъ талирь, еданъ цванцикъ, еданъ грошь, пола цванцика и петъ пара, — говор'те люди првыи и другій путь — сада ће да се теслими — и — и — и нико неда више — и — и — и трећій путь.

Членъ полиціе. На коме е седло?

Петакъ. На мени господине.

Добошаръ. У здравлю да га носишь. Дай што годъ на добошь.

ТРЕБА И НЕТРЕБА.

— Люди треба да буду као праотаць Ной, да се умеду одъ свакогъ грѣшногъ потопа спасти; али опетъ нетреба као Ной много да пію.

— Люди треба да су као сатъ: да иду точно съ временомъ, а опетъ не као сатъ: нетреба да се навiяю. —

Люди треба да буду као артія, да су способны за свашто, а опетъ нетреба да буду као артія, да нетрепе никакавъ притисакъ (угнѣтенъ.) — Люди треба да су као кртице; тако прилѣжно да раде; а опетъ нетреба као кртице да крiю подъ землю свое трагове.

— Жене треба да су као Аморъ, кога е едино царство любовъ; а не треба као Аморъ, да бацаю стреле на све стране. — Жене треба да буду као истина, тако ясене, а опетъ нетреба да се нѣи люди плаше као што се одъ истине плаше. — Жене треба да буду као краљица Викторія, тако добре майке; али опетъ нетреба да буду као Викторія, него треба да пусте свое мужеве да владаю.

— Жене треба да буду као облана: да сваку тайну чуваю; а опетъ не као облана, да на свакій езиць долазе.

— Девойке треба да су као сунце, тако приятне и безъ мане; а опетъ нетреба као сунце да се свако ютро и вече зарумене. — Девойке треба да су као цвеће, тако нѣжне; али опетъ нетреба као цвеће да свакогъ лептира примаю. — Девойке треба да су као црква, тако почутанія достойне; али опетъ нетреба као црква, да са свыма звонама свое просце зону. —

— Момцы треба да су као младо дрво, здрави и витки; али опетъ нетреба као младо дрво, да се непрестано мораю кресати. — Момцы треба да су као птица голубъ: тако добри и искрени; али опетъ нетреба као гулубъ, по воздуху да лете.

ЗАЧИНИ.

Просячка торба нема дна.

Са „Хвала на части“ неможешъ чорбу да замастишь.

Шта неће учинити Немаць за новаць.

Мале лопове обично вешаю, а велике оставляю слободне.

Нетреба плячку пре побѣде делити.

Рѣавъ примѣръ квари добре обичае.

Међу слепыма, ко има едно око може краљъ быти.

Лепо цвѣће нестой дуго поредъ пута.

Изъ едногъ цвѣта небыва вѣнаць.

Ніе свакій онай крадливаць, на кога пси лаю.

Човекъ се напие сытъ изъ малогъ извора као годъ изъ Дунава.

М Р В И Ц Е.

— Прорачунато е да у Италиі, Грчкой и Турской, за годину дана умире еданъ одъ 30 жителя. У Француской и Нидерланду еданъ одъ 39. — У Швайцарской, Аустриі, Шпаниі, и Португалиі еданъ одъ 49. — У Русиі и Польской 1 одъ 44. — У Германіи, Данской и Шведской 1 одъ 45. — У Ирланду 1 одъ 53. — У Енглеской умире 1 одъ 58 а у Шотландской и Изланду умире обично на годину еданъ одъ 59 жителя. По томе съ едно на друго кады узмемо, умире у Европи годишнѣ (одъ 250 миліона у Европи) 5 миліона и 256 хиляда — И на тай вачинѣ свакій 40 година наша земля добіе нове жителѣ.

ДОМАЉЕ НОВОСТИ.

— У окружию гургусовачкомъ 15. пр. мѣс. напао е по свой прилици бѣсанъ курыкъ, у планини на овце некога Станка Митровића изъ Репушнице, и 4 пса, кои су почели овце бранити, подави. На гласъ пакъ великогъ урлана паса, дотрчи поменутый Станко са Стоядиномъ Митровићемъ, Пуиомъ Младеновићемъ и са јоштъ два своя селяка, одъ кой ниеданъ нѣ оружја имао. Они кадъ виде курыка међу овцама, гдѣ се са псима бори, потрче, курыкъ налети се на њи, и счепавши Станка, изуеда му образъ, очи, уста и вилице, а другогъ селяка Пую само по бутинама изгризе, међутимъ притрчи и трећий селякъ Стоядинъ, увати курыка и поче се съ њиме борити; у тайма најђе стражаръ съ карауле, и убие курыка изъ пушке. Овцама нѣ никакве штете нането, а пострадавши селяци по краткомъ времену оздравиће, осимъ Станка, за кога нема надежде, да ће свое ране преболѣти.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *Одеса*, 9. Јануара. Овде су две француске лађе донеле ту вѣстъ, да ће саюзници сва пристаништа руска на црномъ и азовскомъ мору одъ 1 Фебруара починићи блокирати; осимъ пристаништа кодъ Евпаторіе, Стрелѣцка, Камѣша, Касача и Балаклаве. — Руси су 30. пр. м. напали изъ Севастополя на пѣке обкопе француске, ове разорили и више француски офицера заробили.

— *Londonъ*, 18. Јануара. По најновиимъ телеграфскимъ вѣстима страни листови јављаю, да е предложень депутирца Ребука вишиномъ гласова примљено; на то су сви попечители дали оставку.

— *Петербургъ*, 18. Јануара. Князь Мешиковъ званично јавља, да су Руси ноћу између 7. и 8 ов. м. на лѣво крило саюзника, напали. У овомъ бою заробе Руси два офицера и више просты войника. Збогъ оскудице у дрвима скинули су саюзници кровъ са храма херзонскогъ и унутрашња украсења.

— *Воин Новине* одъ 17. ов. м. изъ Варне јављаю: Одавде се засадъ неавозе за Евпаторію, збогъ тога, што се пристаниште тамошнѣ одъ части следило. У Евпаторіи налазе се већъ три дивизије турске; но одъ утврђења збогъ яке зиме престали су. — Исте новине јављаю, да се бившии муширъ Анатолије Зарифъ-паша ватрено брани. Нѣга су обтужили збогъ тога, што нѣ подпомагао Шамилу; но онъ сву кривицу баца на Решидъ-пашу и Редклифа.

— *Воин. Нов.* одъ 11. ов. м. изъ *Одесе* јављаю: И ако се поговара о миру, и о конференціјама, коѣ ће се у Бечу држати, опетъ войска непрестано одавде иде у Кримъ. Шеста дивизија ђенерала Белегарда стои кодъ Тирасполя, да бы стала на путъ саюзницима у случаю, ако бы се ови извести хтели кодъ острова Теңдре. — Последнѣ вѣсти изъ Севастополя допиру до 3. ов. м. до тогъ дана ништа се нѣ знаменито предузимало ни изъ Севастополя, ни одъ стране саюзника. Остенсакенъ единако се у Севастополю налази.

— *Таймсъ* изъ Лондона јавља, да ће по свой прилици краљица Палмерстона опуномоћити, да ново министерство састави. Но друге енглеске новине *Глобе* одъ 19. ов. м. јављаю, да се краљица подуже о томе съ лордомъ Дербиомъ разговарала; после е тога Дерби имао подужу конференцију съ Палмерстономъ. Лордъ Дерби подѣ тимъ условіемъ прима се, да састави ново министерство, ако се Палмерстонъ прими министерства рата.

— *Остд. Постъ* изъ Крима доноси вѣсти, како се саюзници надеждомъ питаю, да ће се нападај на Севастополь пре пролећа предузети. Овде е цслой войски обзнанѣно, да ђенерали Нилъ и Пелисѣръ у Кримъ долазе. Чимъ они дођу, юришаће се на јужну страну Севастополя, да се руска флота — по њиовомъ плану — уништи.

ЗАГОНЕТКА.

Виђе л' добрый ой човече,
Страшно кадкадъ громъ кадъ риче,
Шта но чини грома друга,
Жаркоюна крива пруга?

Прва веу то два моя,
Слога четворнога броя.
Трећемъ слогу кои припне,
Едно и же не безъ слитне;

Томе самъ я речца мала,
Войнике самъ задржала:
Ратаръ жельно чека мене
Да га пустимъ да одане.

Цѣло самъ я варошь и градъ,
Важну ролу играмъ я садъ;
Многи главе разлупаше.
Пре нег' што ме угледаше.

Више с' несемъ я казати,
Ерѣ бешъ престат' погађати.
Вальда можешъ и самъ сада,
Казат' име тога града.

Мисли, мозгај, неодгоди,
Нѣ теңко, хайдъ погоди.

А. Ник.

Течай: сребра 126¼; дуката 5 фор. 53 кр.

— Јоштъ се могу сви броеви Шумадинке одъ ове године добити. Ко намъ изъ окружны места, са првымъ делижанцомъ непошлѣ новце за пренумерацију прошле године (за Новемберъ и Декемберъ 1854.) престаћемо далѣ шилати му.

— Сбогъ малогъ простора, неможемо никакве оглаше у овај листъ примати; зато молимо да намъ се и нешало.

У.